

se morajo zgledovati pri vélikih, sploh ne omenjamo. Skratka: sinhroniziranje filmov naj bi torej rabilo še večjemu »pokulturjevanju« naših občanov.

V resnici pa gre za nekaj popolnoma drugega. Če imamo že toliko denarja, da si lahko omislimo vse naprave, ki so potrebne za sinhroniziranje, in gotovo niso ravno najbolj poceni, ali ne bi lahko tega denarja vložili kam drugam, kjer je bolj potreben in bi se tudi bolje obrestoval, pri tem pa ostali še naprej pri starem sistemu, ki nima samo te prednosti, da je mnogo cenejši, ampak tudi še nekatere druge, ki pa se dotikajo filmske umetnosti?

Kajti v oddaji so nam demonstrirali tudi dva inserta, dva prizora iz že omenjenega Resnaisovega filma Lani v Marienbadu. Bila sta izbrana zelo tehtno: videli smo lahko obe varianti, originalno in sinhronizirano, poleg tega pa je bil en odlomek v glavnem posnet v daljnem planu, drugi pa v bližnjem. Tako smo se lahko na svoje oči prepričali, da je sinhronizacija nekaj, za kar je boljše, da se ne »zgledujemo pri naših vélikih sosedih«. Ni namreč prijetno gledati igralko Delphine Seyrige, ki izgovarja v svoji zanimivi francoščini »Qui êtes-vous?« in »Comment vous appelez-vous?«, poslušati pa neki čisto drug glas, ki govori »Ko ste vi?« in »Kako so zovete?«

Pa tudi to bi šlo, ko ne bi sinhronizacija tako močno posegala v sólo bistvo filmske umetnosti, ko ne bi bila s tem prizadeta njena integralnost, njena celovitost. Brez dvoma zahteva vsak režiser od igralca táko interpretacijo teksta, ki ustreza njegovi umetniški zamisli. In četudi bi pri sinhronizaciji sodelovali naši najvidnejši odrski umetniki in tega ne bi počeli samo mimogrede, ob svojem odrskem ustvarjanju (kar pa je popolnoma izključeno) — kdo bi lahko jamčil, da bo zvočna podoba sinhroniziranega filma v skladu z režiserjevimi ustvarjalnimi intencijami? In kje so igralci, ki lahko ekvivalentno nadomestijo glas Orsona Wellesa, Laurencea Oliviera, Jeanne Moreau, Lucine Winnicke itn. (če že gremo v zadnjo skrajnost)?

Jasno je torej: najnovejša muha naših distributerjev je tako zelo škodljiva bistvu filmske umetnine (in ne samo finančno težko sprejemljiva), da bo resnično boljše, če jo opustimo in se ji velikodušno odrečemo že koj v začetku in ostanemo (pa čeprav nas bodo kompleksarji dolžili reakcionarnosti in starokopitnosti) pri podnaslavljanju. Upajmo, da je še čas za to odločitev in da bomo tudi v prihodnje lahko ne samo gledali, ampak tudi poslušali v naših kinematografih vse vélike igralske osebnosti našega časa.

Borut Trekman

BESEDA NI KONJ

Razglašali so javno: Res, smo klika,
a to je najsodobnejša oblika
samouprave in demokracije.
Zdaj že žebrajo druge litanije
in odtujeni klikar se spotika
(načelno): Hu, saj ste navadna klika!

top

IN NEMI SO SPREGOVORILI...

S fanfarami svoj molk ste razglasili
in mi smo spet, kot zmerom, odobraval;
zdaj molče, kot gluhonemi, ste ga prelomili.
Se je morda spremenil položaj?
Rotimo vas, recite nam že kaj.
da v negotovosti ne bomo taval!

ŽE ZNAM KOREN, KOREN LEČEN

Kultura mrtva je in bo, spet oživi
jo le diferenciacija: *Mi smo, vas ni!*

VSAK PO SVOJE — SVOJE ALI...

Lastniški odnos! jih je nekdo krivil...
Jaz bi ga tožil — dokazljivo obrekovanje!
Počistili so mize, odnesli ves arhiv —
vsak *svoje* vzame, ko zapušča stanovanje.

IGRA S PRSTI

»Oblast navzdol je s palcem pokazála,« pravi kralj,
»in konec je s sodobniško demokracijo,
zdaj ždanovci, agrarci,« dviga svoj kazalec Kralj,
»meščanski sentimentalisti silijo v revijo!«

NOVI (REVOLUCIONARNI) VAL SLOVENSKE LITERARNE KRITIKE

Prebiram (in poslušam) našo kritiko,
prežeta od revolucionarnega duha
vsevprek zdaj bije plat zvona:
Če si za umetnost, kregaj se s politiko!

DVA IZPOSOJENA OBRAZCA IZ POPULARNE KRITIČNE METODE JOZETA SNOJA

1.

»Slap pada, pada...« Stvar je v tem: besedi *slap*
in *pada* dolgo nista več novost pri nas.
To ni sicer primarno, vendar pa dokaz,
da kdor jih je uporabil, je kot pesnik — slab.

»O Vrba, srečna, draga vas domača...«
 Kako vsakdanja zveza, zvok besed,
 pomen! Naj človek še tako obrača,
 vse priča, da njih avtor ni poet.

Se strinjate z menoj?
 Za Vas Vaš Jože Snoj

—ov

PISMA UREDNIKU

V novi rubriki nameravamo objaviti pisma in sporočila, ki ne bi smela zanimati samo uredništva, ampak vso kulturno javnost; rubriko pričenjamo z željo, da bi bila Sodobnost resnično široka, demokratična tribuna kulturne tvornosti, in prosimo sodelavce ter bralce, naj uredništvu sporoče svoje sodbe o kulturnih pojavih ter vprašanjih, o reviji Sodobnost in posameznih prispevkih v njej. V pričujoči številki smo poleg pisma pisatelja Borisa Pahorja nameravali objaviti še nekaj odgovorov na urednikovo vabilo k sodelovanju, predvsem odklonilnih; pisci teh pisem pa jih iz različnih vzrokov niso dovolili objaviti, čeprav so po urednikovi sodbi širše zanimiva in pomembna za kulturno javnost. — Uredništvo.

Spoštovani tovariš urednik,

hvala za pismo in za vabilo. O tem moram priznati, da je, odkar pišem, prvo vabilo, ki ni standardno, ki ni ciklostirano, ampak osebno, odkrito, prizadeto.

In kakor je vabilo iskreno, bo iskren moj odziv.

Da, sprva sem mislil, da bom počakal in videl, kako bo revija zaorala v ledino slovenskih zverženih vprašanj; zakaj predvsem to je zame poglavitno.

Prav gotovo, vezal me je tudi občutek solidarnosti z odslovljenim urednikom, občutek, da bom nekako post festum soudeležen pri krivičnem dejanju, če bom sedel k ognjišču, ob katerem ne bo več domačega gospodarja.

*In to kljub temu, da nisem bil pravi sodelavec revije. Od začetka sploh nisem veroval vanjo, in to predvsem iz osebnih razlogov; kasneje, ko je objavljala odgovore Dobrici Čosiću, sem jo začel spoštovati. Vendar nekako nisem našel poti vanjo, pa tudi mene ni nihče poiskal. Dal pa sem, in to na svojo pobudo, prispevek *S o d o b n o s t i* novembra izrecno zato, ker se je uredništvo zavzemalo za vrednosti, brez katerih si človek ne more misliti v resnici napredne družbe.*

To, kar se je potem zgodilo, je absurd; kakor je absurd to, kar se dogaja z narodno nezogjo mladine, pa to, kar pravi univerzi.

Tako se zdi človeku, ki gleda od daleč, kakor da nekdo vztrajno in uspešno sabotira narodovo enovitost, njegovo družbeno napredno ureditev.